

[eu och facket]

EU-anhängarna ljög 1994

I höst är det tio år sedan fackförbundet Byggnads blockerade ett lettiskt byggföretag vid ett skolbygge i Vaxholm. Syftet var att teckna ett svenskt kollektivavtal och därmed förhindra lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden. Byggnads konfliktåtgärd hade stöd i svensk lagstiftning, den så kallade Lex Britannia.

Men via en EU-dom 2007 ändrades spelreglerna på den svenska arbetsmarknaden. Lex Laval som trädde i kraft 2010 innebär att fackförbundet inte kan kräva kollektivavtal eller ta till stridsåtgärder mot företag från andra EU-länder som uppfyller vissa minimikrav för lön och övriga anställningsvillkor. Lavaldomen innebär ett grundskott mot den svenska arbetsmarknadsmodellen.

I höst är det också tjugo år sedan den svenska folkomröstningen om EU. Ja-sidan påstod att vi hade fått undantag för den svenska kollektivavtalsmodellen, inklusive Lex Britannia. Vi på nej-sidan hävdade att det inte fanns något sådant undantag i det svenska medlemskapsavtalet. Jag skrev en liten bok med titeln "Den femte friheten" som varnade för de negativa fackliga följderna utifrån Maastrichtfördragets regelverk om fri rörlighet för tjänster [typ lettiska byggbolag] och det förslag till så kallat utstationeringsdirektiv som EU-kommissionen lagt fram och som vid tiden för folkomröstningen tröskades inom EU-maskineriet.

Lavaldomen och den efterföljande Lex Laval bevisar att ja-sidan – allt från moderaterna till socialdemokraterna och de styrande i de flesta fackförbund – ljög inför folkomröstningen. Det fanns inget undantag såsom de påstod i den propagandafloed som från vänster till höger sköljde över de svenska väljarna.

Jag vågar påstå att denna lögn var en av de frågor som avgjorde folkomröstningen till EU-anhängarnas fördel. Hade svenska folket i allmänhet och medlemmarna i fackföreningsrörelsen i synnerhet, vetat vad vi i dag vet om EU-medlemskapets antifackliga konsekvenser, hade det blivit en nej-majoritet i folkomröstningen.

Nu med facit i hand är det rimligt att kräva en ny folkomröstning om Sverige ska vara kvar som medlem i EU eller inte. [Det finns många fler frågor där ja-sidans påståenden enbart visat sig vara tomma löften, till exempel neutralitetspolitiken, alkoholpolitiken och offentlighetsprincipen.]

Men så länge Sverige är medlem i EU måste fackföreningsrörelsen och den politiska vänstern kräva att EU-förespråkarna i efterhand försöker reparera den skada som medlemskapet medfört, antingen genom att i samband med nästa fördragsändring ställa villkor om ett undantag för den svenska arbetsmarknadsmodellen och/eller ett socialt protokoll för hela EU som neutraliserar de förödande effekterna av Lavaldomen och andra antifackliga avgöranden från den enväldiga och odemokratiska EU-domstolen i Luxemburg.

Gösta Torstenson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. För ett tag sedan presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningsförslag om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med gränsöverskridande tjänstehandel.

”Det här är ett hot mot hela vårt förhandlings-system. Jag förutsätter att den svenska regeringen kommer att säga nej då detta ska behandlas av Europeiska rådet”, sade LO:s dåvarande ordförande Wanja Lundby-Wedin.

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informations-spridning genom ett digitalt nyhetsbrev. Vi finns även som en grupp på Facebook med för tillfället 2 102 medlemmar. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [arbetsplatsombud för Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Läraförbundet
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund
Rolf Gustavsson, Svenska Lokförararföreningen SLFF
Christel Niby, Fastighetsanställdas Förbund
Jan-Erik Lindblom, Bussarbetarnas Riksorganisation

Vanvårdvalet [varning för satir]

Sjukvårdspolitikern Filippa Reinfeldt har äntligen fått riskkapitalbolaget Vanvårdas pris som Årets Bitchkommunikatör.

Ur motiveringen; ”för bizzara avknoppningar inom vård och omsorg i Stockholm”.

Trots att hon är trebarnsmamma och moderat heltidsinstagrammare, företrädesvis av livsmedelsrester, jobbade hon dygnet runt för att skapa den ena bisarra avknoppningen efter den andra. Själv skrattar hon bara över branschens sena uppskattning. Hon bestämde sig redan som ung MUF-tjej för att aldrig få psykbrut på jobbtoan och hon älskar fortfarande att gå barfota på grillpellets utanför Täbyvillan. Trots stenhårt arbete för att förverkliga drömmen att få vårda skattepengar åt privatkapitalet, hinner hon ändå med sina stora hobbies – att bryta utanförskap, mestadels i hemmet, och att förändringsarbeta med urspännande målbilder.

MEN HENNES STORA SUCCÉ ÄR VÅRDVALET som, till skillnad från de gammaldags sossebehoven, är efterfrågestyrt. Det gör att exempelvis östermalms herrar som drabbas av högfärdshosta, som plötsligt och pinsamt kan slå till i hierarkiskt underläge, kan få blixtnabb bot på en massa valfria vårdcentraler i innerstaden.

– Det är en win-win situation. Riskkapitalbolaget får ökad vinst och vi ökar vårdtillgänglighetsstatistiken och tryggar samtidigt vår väljarbas. Snyggt och prydligt, men utan att vara pråligt, säger den själv så glammiga supermamman glatt!

Gladast är hon nog över utmärkelsen Årets Bitchhängel från näringslivskedjans tankestia Limbo för modet att bryta mot Hälso- och Sjukvårdslagen, då hon inte tillgodoser trygg och säker vård i Stockholm.

– Busenkelt och supertrevligt, skrattar Filippa Reinfeldt.

Hon har också hyllats av livsstilsmagasinet DN [medberoende liberal] för att vara oberörd inför meteorologisk blåst när hon intervjuades vid bygget av det nya superlyxiga Karolinska sjuk-

huset [DN 12 april 2014].

Hon är förstås jätteglad över de skenande kostnaderna, oegentligheterna och korruptionen, men allra mest för att det nya Karolinska kommer att erbjuda så mycket färre vårdplatser än som krävs både i dagsläget och i framtiden.

Men så blir Filippa plötsligt sorgsen.

– Det stora hotet mot välfärden är att personalen, särskilt barnmorskorna, envisas med att gå på knäna. Det är ett gammaldags sätt att ta sig fram i korridorerna, väldigt ineffektivt och kostnadskrävande i längden.

HON VÄNDER SIG OCKSÅ MOT traditionen inom kvinnoyrken att försöka hålla näsan precis ovanför vattenytan.

– Varför gå omkring och bära vatten framför ansiktet när man har sjuka att ta hand om? frågar hon på sitt raka och självklara vis.

Filippa Reinfeldt får det svåra att bli så lyxigt superduperlätt utan att gnälla och hon avvisar bestämt vänsterns krav på vanstyre.

– Vi kan inte hindra människor som väljer att investera i sin egen hjärtoperation hellre än att åka på husvagnssemester i träningsoverall för pengarna.

Ann-Charlott Altstadt

Bild: ROBERT NBERG

EU kritiserar tidsbegränsade anställningar

De svenska reglerna om tidsbegränsad anställning skyddar inte arbetstagarna tillräckligt mot missbruk. Det vidhåller EU-kommissionen i ett så kallat kompletterande motiverat yttrande. Men Sveriges regering står fast vid att lagstiftningen uppfyller kraven i EU:s visstidsdirektiv [99/70].

2007 införde regeringen den nya anställningsformen "allmän visstid" i Lagen om anställningskydd [Las]. Därmed är Las intention om tillsvidareanställning som grundregel helt satt ur spel. Nu kan arbetsgivare godtyckligt besluta om att anställa på visstid – utan att motivera varför anställningen ska vara under begränsad tid. Det har gjort att antalet behovs- och timanställningar ökar, som är de mest otrygga formerna av tidsbegränsade anställningar. Vikariat och provanställningar, som är anställningsformer med tydligare ramar och som enkelt kan motiveras, minskar samtidigt.

En liten kärna av tillsvidareanställda ska ansvara för att det blir kontinuitet och kvalitet i verksamheten. De får ständigt introducera och lära upp nya arbetskamrater och tvingas att jobba dubbelt så hårt de dagar som inga timanställda kan ställa upp. Samtidigt har de med otrygga anställningar ständig jour vid telefonen och måste hela tiden jaga fler arbetade timmar för att kunna försörja sig.

TURERNA RUNT DE SVENSKA VISSTIDSREGLERNA har pågått sedan 2007, då Tjänstemännens Centralorganisation [TCO] klagade till EU-kommissionen i Bryssel på att direktivets krav på effektiva åtgärder mot missbruk inte var uppfyllt. Förra året krävde kommissionen att regeringen skulle sätta stopp för arbetsgivares möjligheter att kombinera olika slags tidsbegränsade anställningar för att slippa tillsvidareanställa. Annars riskerade Sverige att ställas inför EU-domstolen.

I ett nytt motiverat yttrande [april 2014] snävar EU-kommissionen in kritiken. Den godtar nu att svensk lagstiftning om säsongsarbete och anställning av personer som har fyllt 67 år uppfyller direktivets krav på "objektiva grunder". Det samma kan gälla för provanställning. Även i fråga om vikariat kan kommissionen acceptera att det finns objektiva grunder. Detta sedan EU-domstolen slagit fast att enbart det faktum att en

arbetsgivare har ett permanent behov av vikarier, som skulle kunna tillgodoses genom tillsvidareanställning, inte innebär att det saknas objektiva grunder för varje vikariat och att visstidsanställningar missbrukas.

Det problem som kvarstår gäller, enligt kommissionen, anställningsformen allmän visstidsanställning, där det inte krävs några skäl för tidsbegränsning. I kombination med vikariat eller säsongsanställning kan den användas så att arbetstagaren i praktiken aldrig blir tillsvidareanställd. Sverige har inte infört någon av de åtgärder som räknas upp i direktivet för att skydda mot missbruk av allmän visstidsanställning.

Den svenska regeringen håller fortfarande inte med. Sverige lever upp till direktivet eftersom det vid varje anställning finns krav på antingen en objektiv grund eller en tidsgräns för när anställningen övergår i tillsvidareanställning, eller bägge delarna. Företrädesrätten till återanställning är en annan viktig del i skyddet, skriver den i sitt svar.

Gösta Torstensson

Grekland ska göra mer än 600 "reformer"

När Trojkan [EU, ECB och IMF] i september för femte gången flyger till Aten för att undersöka om den grekiska regeringen lever upp till avtalet eller memorandumet, som är förutsättningen för de lån landet får, så kommer det vara en lång kravlista som ska uppfyllas.

Det handlar om 600 stora och små "reformer" som den grekiska regeringen har förpliktigt sig att genomföra, men som källor i det grekiska finansministeriet nu säger är omöjliga att uppfylla, skriver den grekiska nätavisen Ekathimerini.

Regeringen vill försöka pruta i den långa listan innan kontrollanterna från Trojkan landar i Aten. Detta skedde vid ett möte i Paris där den grekiska finansministern och andra ministrar ska mötte representanter för Trojkan och förberedde utvärderingen av de grekiska "reformerna".

– På grund av vår inkonsekvens och utsatthet under tidigare år har det hela slutat med att Trojkan mikrostyr ekonomin i detalj utifrån alla möjliga delar av regeringens politik definierad i memorandumet. Det finns inga möjligheter att förberedelserna inför Trojkans besök kan vara klara i tid, säger en källa inom finansministeriet.

Hans Brinckman

Tories vill begränsa strejkrätten

Bara någon vecka efter att Storbritannien upplevde den största strejken i landet sedan 1926 förbereder landets konservativa regeringsparti en lagändring som skulle göra det svårare att strejka lagligt.

Den 10 juli strejkade över en miljon offentligt anställda mot frysta löner och nedskärningar. Veckan därpå ville premiärminister David Cameron ändra en lag från Margaret Thatchers regeringstid som kom till för att begränsa fackföreningarna strejkrätt.

Enligt Cameron ska fackföreningar framöver behöva stöd av minst 50 procent av sina medlemmar för att kunna strejka. Medlemsomröstningar måste dessutom genomföras minst tre månader innan en planerad strejk.

Allians vill stoppa TTIP

En allians av omkring 150 vänsterorganisationer bildades den 16 juli för att stoppa EU:s och USA:s pågående förhandlingar om ett transatlantiskt frihandels- och investeringsavtal [TTIP], rapporterar Reuters. Alliansen har initierat ett så kallat medborgarinitiativ för att samla minst en miljon namnunderskrifter för att tvinga EU-kommissionen att pröva frågan om att stoppa förhandlingarna. Kampanjen kallas Stop TTIP.

Förhandlingarna om TTIP, som är hemliga, startade i juli 2013. Hur länge de kommer att pågå är oklart. Hittills har sex förhandlingsrundor genomförts. Just nu ligger förhandlingarna nere i väntan på att en ny EU-kommission ska utses.

Euroländernas skuldberg på rekordnivå

I spåren på eurokrisen fortsätter euroländernas skuldberg att växa. Nu är skulderna på rekordnivå både räknat i euro och som andel av BNP.

Under första kvartalet 2014 uppgick de 18 euroländernas samlade statsskuld till 9.056 miljarder euro, en ökning med 3 procent jämfört med i fjol. Det visar siffror från EU:s statistikbyrå Eurostat. Som andel av BNP utgör euroländernas snittskuld 93,9 procent, en uppgång från 92,5 procent för ett år sedan.

Grekland är det euroland som har högst skuldberda i förhållande till BNP. Sedan i fjol har det krisdrabbade landet ökat sin skuld från 160,6 procent till 174,1 procent är därmed nummer tre bland länderna som procentuellt ökar mest. Störst ökning står Cypern för, följt av Slovenien.

EU:s bankunion inför tysk författningsdomstol

Fem tyska professorer har dragit EU:s bankunion inför landets mäktiga författningsdomstol. Professorerna menar att bankunionen bryter mot tysk lag eftersom den sattes upp utan att EU:s grundlagar ändrades, rapporterar Welt am Sonntag.

I november ska Europeiska centralbanken ta över övervakningen av de största bankerna i de länder som är med i bankunionen för att i tid förhindra att de utlöser en ny finanskris.

Litauen får euro-okej

Litauen fick 23 juli det formella godkännandet att gå med i EU:s valutaunion. Landet blir det 19:e som har den överstatliga EU-valutan.

Den första januari övergår Litauen från att använda sina litas till euron, till dess är valutan knuten till euron. Godkännandet av medlemsländernas EU-ministrar kom efter att EU-kommissionen och Europeiska centralbanken gett grönt ljus åt att Litauen uppfyllt kraven för att gå med i valutasamarbetet.

Minskat stöd till EU-migranter

Från och med november kommer EU-migranter i Storbritannien endast att få tillgång till tre månaders arbetslöshetsersättning och barnbidrag, istället för sex månader som tidigare har varit fallit, rapporterar Reuters.

– Vi ser till att människor kommer av rätt anledning, vilket har inneburit att ta itu med dragningskraften till Storbritanniens förmånsystem, säger landets premiärminister David Cameron.

EU-tjänstemän har tidigare uttalat att det inte finns några bevis för att EU-medborgare flyttar till Storbritannien för att göra anspråk på sociala förmåner.

Bemanningsdirektivet – ett nytt hot mot facket

Bemanningsdirektivet, dvs. EU:s ministerråds och EU-parlamentets direktiv ”om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag”, trädde i kraft den 5 december 2008. Det skulle vara införlivat i medlemsstaterna senast den 5 december 2011.

EU:s bemanningsdirektiv är ”tillämpligt på arbetstagare som har ett anställningskontrakt eller anställningsförhållande med ett bemanningsföretag och som hyrs ut till kundföretag för att temporärt arbeta under deras kontroll och ledning”.

Direktivet har två motstridiga syften. För det första att ”skydda arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag” genom att garantera ”principen om likabehandling”.

För det andra att ”fastställa en lämplig ram för anlitande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag för att effektivt bidra till att skapa arbetstillfällen och till att utveckla flexibla arbetsformer”.

Det slås fast att direktiv inte ska ”påverka tillämpningen av nationell lagstiftning när det gäller definitionerna av lön, anställningskontrakt, anställningsförhållande eller arbetstagare”.

SAMTIDIGT ÄR MEDLEMSSTATERNA SKYLDIGA att avskaffa ”omotiverade hinder” för anlitande av bemanningsföretag: ”Begränsningar eller förbud mot anlitande av arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag får endast motiveras av allmänintresset, särskilt arbetstagarnas skydd, kraven på hälsa och säkerhet i arbetet eller behovet av att garantera att arbetsmarknaden fungerar väl och att missbruk förhindras.”

Medlemsstaterna ska ”göra en översyn av eventuella begränsningar eller förbud mot arbete som utförs av personal som hyrs ut av bemanningsföretag” för att kontrollera om de kan ”motiveras av allmänintresset” eller för att förhindras ”missbruk”.

Det kan låta betryggande. Men vad som är att betrakta som ”allmänintresset” eller ”missbruk” kommer att avgöras av EU:s myndigheter, inte av de enskilda medlemsstaternas parlament.

Förhållandet mellan bemanningsdirektivet och EU:s så kallade utstationeringsdirektiv är, enligt alliansregeringen, ”inte helt klart”.

Det kan noteras att skäl 22 i bemannings-

direktivet anger att direktivet ska genomföras utan att det påverkar tillämpningen av utstationeringsdirektivet. Enligt utstationeringsdirektivet ska värdlandets minimivillkor inom de områden som anges i direktivet tillämpas på anställda i bemanningsföretag som utstationeras från ett annat medlemsland. Enligt direktivet, såsom det tolkats i bland annat Lavaldomen, får fackförbunden inte kräva högre lön än minimilön.

MEN ENLIGT ARTIKEL 3.9 I UTSTATIONERINGSDIREKTIVET kan medlemsstaterna fastställa att utländska bemanningsföretag ska garantera utstationerade arbetstagare samma villkor som de som tillämpas för tillfälligt anställda i det land där arbetet utförs. Med tillfälligt anställda avses i utstationeringsdirektivet arbetstagare som är anställda i bemanningsföretag.

Återigen en motstridighet. EU-rätten är allt som oftast resultat av nödtvungna kompromisser mellan spretande intressen, vilket öppnar för skiftande tolkningar.

Bemanningsföretagens förbundsdirektör Henrik Bäckström anser att det kommer att vara tillräckligt att utländska bemanningsföretag betalar minimilöner. ”Utländska företag går ju på utstationeringslagens hårda kärna om personalen är i Sverige mindre än sex månader”.

LO:s jurist Claes-Mikael Jonsson säger att bemanningsdirektivet är flexibelt och ger medlemsländerna stort handlingsutrymme. ”Jag vet inte vad Bäckström bygger sina uppgifter på eller vad han avser med minimilön i sammanhanget. Min bedömning är att Bäckströms uppgifter är felaktiga.”

EN ARBETSÄRTSLIG TVIST I FINLAND HAR föranlett att ett förhandsbesked begärts från EU-domstolen om tolkningen av EU:s bemanningsdirektiv, mål C-533/13. Enligt finska kollektivavtal inom industrin är det inte tillåtet att anlita bemanningsföretag när det finns ett permanent arbetskraftsbehov. Bemanningsföretag får bara anlitas vid arbetstoppar eller för att utföra arbetsuppgifter som är tidsbegränsade eller begränsade till sin natur och som inte kan utföras av den egna personalen. Ett finskt företag har dock hyrt in personal kontinuerligt sedan 2008 för att utföra samma arbetsuppgifter som bolagets egna anställda.

Enligt bemanningsdirektivet får begränsningar eller förbud mot att hyra in personal endast motiveras av ”allmänintresset”, särskilt

arbetstagarnas skydd, kraven på hälsa och säkerhet i arbetet eller behovet av att garantera att arbetsmarknaden fungerar väl och att missbruk förhindras. Enligt direktivet ska medlemsstaterna göra en översyn av om det finns begränsningar som inte är motiverade av sådana skäl. Vad som är att betrakta som "allmänintresse" är det ytterst EU-kommissionen i Bryssel och EU-domstolen i Luxemburg som avgör.

När det gäller kollektivavtal är det arbetsmarknadens parter som gör översynen. Nu menar det finska företaget att direktivet innebär att det ska finnas en lagregel som förbjuder bestämmelser i kollektivavtal som begränsar rätten att hyra in personal. Målet gäller därför både frågan om direktivet kräver en sådan lagregel och om de begränsningar som finns i det finska kollektivavtalet är tillåtna sådana.

Gösta Torstensson

Arbetsklausuler i danska offentliga kontrakt

Nu ska det bli vanligare med klausuler om kollektivavtalsenliga löner och andra anställningsvillkor vid offentlig upphandling i Danmark. Sedan den 1 juli gäller ett nytt cirkulär om hur ILO:s konvention nr 94 om arbetsklausuler i offentliga kontrakt ska tillämpas.

Enligt det tidigare cirkuläret var enbart centrala statliga myndigheter skyldiga att införa arbetsklausuler i kontrakten med sina leverantörer, och det gällde enbart vid upphandlingar över vissa tröskelvärden. Tröskelvärdena har nu avskaffats, och i fortsättningen ska såväl alla statliga myndigheter som statliga bolag som inte konkurrerar på marknaden göra det.

KONTRAKTET SKA OCKSÅ INNEHÅLLA KRAV på den dokumentation om anställningsvillkoren som leverantören ska tillhandahålla, och att leverantören och eventuella underleverantörer informerar sina anställda om vilka villkor de har rätt till. Dessutom ska det innehålla effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Cirkuläret ålägger också den upphandlande enheten att följa upp att leverantörer och underleverantörer följer arbetsklausulen.

Kommuner och regioner är inte tvungna att använda arbetsklausuler, men de uppmanas att göra det, särskilt i bygg- och anläggnings-

kontrakt.

EU har nyligen antagit tre nya upphandlingsdirektiv. I fortsättningen måste medlemsstaterna säkerställa att leverantörer som får offentliga kontrakt uppfyller sina miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter.

MEN NÅGON RETRÄTT FRÅN EU-DOMSTOLENS antifackliga avgöranden i målen Laval och Rüffert som det kan förefalla, innebär det dock inte. Att de begränsningar som följer av utstationeringsdirektivet, "som det tolkas av Europeiska unionens domstol", fortfarande gäller understryks upprepade gånger i direktivets ingresser.

ILO:s konvention nr 94 har också uteslutits från den förteckning över internationella överenskommelser som EU-staterna enligt direktiven ska tillämpa vid offentlig upphandling. Det kan komma att innebära att det danska cirkuläret hamnar i konflikt med den överordnade och ofta skamlöst antifackliga EU-rätten.

Gösta Torstensson

Regeringen får hård kritik från LO-ledningen

LO har gått igenom regeringens regeländringar på bland annat arbetsmarknadsområdet och hävdar i en rapport att förutsättningarna för den svenska modellen ändrats helt.

Organisationen anklagar bland annat regeringen för att ha försämrat villkoren för sjuka och arbetslösa.

Ingela Edlund, andre vice ordförande i LO, pekar ut tre saker där hon menar de största försämringarna skett.

– A-kasssystemet har urholkats och det har även sjukförsäkringssystemet gjort. Sedan har de infört allmän visstid, en anställningsform som gjort att ungdomar sover med mobiler under kudden, säger hon till SvD Näringsliv.

DET VAR I JANUARI 2007 SOM REGERINGENS höjningar av a-kasseavgifterna trädde i kraft. A-kassorna tappade då en halv miljon medlemmar på två år. Ingela Edlund hävdar att det var ett dräpslag för facken.

– Det gav önskad effekt och många valde att lämna facket i det läget, de hade helt enkelt inte råd att vara med, säger hon.

Jan-Erik Gustafsson

EU-domstolen tar sig allt större friheter

Arbetsdomstolen vände sig till EU-domstolen i tvisten om det utflaggade fartyget Sava Star.

EU-domstolen svarade att den fria rörligheten för sjötransporter gäller förutsatt att företaget som har hand om transporterna är ett EU/EES-företag och att de aktuella transporterna sker inom EU/EES-området. Det har då enligt domstolen ingen betydelse om transportmedlet är ett Panamaflaggat fartyg.

Seko och Transport har hävdad att Sava Star var kontrollerat av ett panamanskt bolag. Fonnship har invänt att det var EU/EES-företaget Fonnship AS registrerat i Norge som använde Sava Star för transporterna under den relevanta tidsperioden.

EU-domstolen anger att det är den lokala domstolens sak att bedöma om det är ett panamanskt eller norskt företag som stod för transporterna och om de har skett mellan europeiska hamnar.

Parterna håller nu som bäst på att förbereda sig för den fortsatta behandlingen i Arbetsdomstolen. Fonnship företräds av advokat Lars Boman. Stellan Gärde fortsätter att föra de två fackens talan tillsammans med Dan Holke, chef för LO-TCO Rättsskydd.

STELLAN GÄRDE TYCKER ATT EU-DOMSTOLEN sträckt ut sina regler alltför långt när den beslutat att EU:s regler om fri rörlighet ska skydda mot fackliga åtgärder som har till syfte att skapa avtal på panamanskt territorium, det vill säga det Panamaflaggade fartyget.

– Det är förvånande att EU-domstolen skyddar den här typen av låglöneverksamhet. Att företag som en gång flaggat ut sitt fartyg sedan får skydd som EU ger för anställningsförhållandena ombord är anmärkningsvärt, säger Stellan Gärde till tidskriften Lag & Avtal. Han varnar för konsekvenserna:

– Det öppnar upp för ytterligare låglöneverksamhet rakt in i Europa.

Tvisten började redan i oktober 2001. Transportarbetareförbundet, som ansåg att den ryska och polska besättningen [varken Polen eller än mindre Ryssland var då med i EU] ombord på Sava Star hade för låga löner, vägrade lossa och lasta fartyget när det låg i svensk hamn. Sava Star

ägs av det norska rederiet Fonnship A/S men var registrerat i Panamas skeppsregister och förde panamansk flagg.

Fonnship A/S gick med på att teckna ett kollektivavtal godkänt av den Internationella transportarbetarefederationen, ett så kallat ITF-avtal, som gällde Sava Star.

Men när avtalet hade upphört att gälla och fartyget återigen anlöpte svensk hamn var det Seko:s tur att reagera. Efter stridsåtgärder under tecknade Fonnship åter ett ITF-avtal och fartyget kunde fortsätta sin färd.

FONNSHIP STÄMDE DÄREFTER BÅDE TRANSPORT och Seko till Arbetsdomstolen, krävde skadestånd och hävdade att båda kollektivavtalen var ogiltiga. Transport stämde rederiet och krävde skadestånd för att Fonnship inte betalat kollektivavtalsenliga löner.

2009 bestämde Arbetsdomstolen i en mellandom att svensk rätt skulle tillämpas på avgörandet om avtalens giltighet. När det blev dags för huvudförhandling beslutade Arbetsdomstolen att begära in ett förhandsavgörande från EU-domstolen.

Arbetsdomstolen ville nu veta om reglerna i EES-avtalet om fri rörlighet för tjänster och sjötransporttjänster [vilka motsvaras av reglerna i EU-fördragen] gäller i det här fallet. Det beslutet från EU-domstolen kommer nu att ligga som grund för den fortsatta behandlingen.

Gösta Torstensson

Bild: ROBERT NYBORG

EU-domstolen bygger vidare på Lavaldomen

EU-domstolen bygger i en ny dom från den 8 juli vidare på Lavaldomen, och lägger till i sina tidigare ställningstaganden att man underkänner den svenska sjömansöverenskommelsen, som ingicks efter blockaden av ett norskt skepp under panamaflagg.

Den uppseendeväckande domen kommer efter det att både Europarådets expertkommitté och ILO har kritiserat Lavaldomen.

Det är den svenska Arbetsdomstolen som har bett om en förhandsprövning av EU-domstolen.

Frågeställningen är, om EU-rätten med sin friare uttolkning av tjänstedirektivet också "beskyddar" arbetsgivare från länder utanför EU, vid detta tillfälle alltså ett norskt ägt skepp, som seglar under panamaflagg. [Norge är medlem av EES och därmed i praktiken underställd EU:s regler för den inre marknaden.]

Det menar Transportarbetarförbundet och fackförbundet SEKO inte är korrekt, medan arbetsgivaren menar, att man har agerat utifrån EU-reglerna, och fackföreningarnas konflikt därför är olovlig.

SJÄLVA SAKFRÅGORNA ÄR GAMLA. REDAN 2001 lyckades de svenske fackföreningarna att få rederiet att skriva under en ITF-överenskommelse efter att ha blockerat last- och lossning av skeppet, som seglade med gods mellan Norge och Sverige. Besättningen bestod av ryssar och polacker.

En händelse som återupprepades 2003 när skeppet igen blev utsatt för en blockad, som ledde till underskrifter av en överenskommelse. Men rederiet följde inte överenskommelserna, och hänvisade till ett avtal de hade med en rysk fackförening.

Rederiet har i den svenske arbetsdomstolen krävt ersättning för att de menar att konflikten fackföreningarna tog är olovlig utifrån EU-reglerna. Men förbunden har krävt att rederiet betalar ut skillnaden mellan de ryska lönerna och de som framgår av överenskommelserna de har ingått med svenskarna.

Men EU-domstolen slår otvetydigt fast att utflaggningen är ovidkommande, det avgörande är att rederiet har sin hemvist inom EES-området och därmed omfattas av de inre marknadsfriheterna.

Men utöver att fastslå att det norska rederiet omfattas av EU-rätten – oavsett vilket bekvämlighetsflagg som vajar – så går EU-domstolen ett steg vidare och gör klart att varje begränsning av den fria marknadsrätten står i strid med EU-rätten:

”Vid detta tillfälle skall varje begränsning som utan en objektiv granskning har kunnat uteslutas eller är till ett hinder för användandet av det nämnda tjänstedirektivet eller göra dem mindre intressanta fastslås att vara oförenlig med EU-rätten” heter det i domen som fortsätter med att hänvisa till domstolens praxis med en direkt hänvisning till Lavaldomen:

”Denna rättspraxis innefattar det som har blivit etablerat i domen i Laval-målet [...] och som behandlar kollektiva konflikthandlingars förenlighet med den fria hanteringen av tjänstedirektivet” står det.

Med en sådan hållning kan konflikthandlingar vara olovliga om är till ”besvär” eller blott kan göra ”det mindre intressant” för en verksamhet att bedrivas, så ger det inte den svenske arbetsrätten många andra möjligheter än att döma de två förbunden.

ENHETSLISTANS ORDFÖRANDE MOT SOCIAL dumping, Finn Sørensen, menar att EU-domstolen utmanar med sin dom:

– Domstolen är helt opåverkad av de reella problemen med social dumping och den våldsamma kritiken av Lavaldomen. Domen är mycket vittgående för den fastslår att själva det att gå ut i kollektive konflikthandlingar och ingå överenskommelser är en begränsning av den fria rörligheten på den inre marknaden.

– Och det ohyggliga är att den inte redogör varför konflikten och överenskommelsen kan utgöra en begränsning. Tvärt emot slår den fast att bara det att det har varit en konflikt kan göra det ”mindre intressant” för rederierna och därmed lägga hinder för den fria rörligheten.

– EU-domstolen går – helt opåverkad av de reella problemen med social dumping – vidare på ”Laval-vägen”. Det understryker bara att det är helt nödvändigt att fackföreningsrörelsens krav om ett socialt protokoll blir infriat. Först med ett sådant protokoll som entydigt sätter de fackliga rättigheterna över de inre marknadsfriheterna, kan vi säkra att EU slutar att blanda sig i konfliktsträtten, säger Finn Sørensen.

Hans Brinckman

Endast motiverade och proportionella kontroller

Världstatens möjligheter att kontrollera att utländska företag uppfyller sina skyldigheter enligt utstationeringsdirektivet [96/71] blir inte så begränsade som man befarat, och reglerna om solidariskt ansvar ger medlemsstaterna större handlingsfrihet än i EU-kommissionens ursprungliga förslag. Det blev resultatet av förhandlingarna om de två mest kontroversiella punkterna i direktivet om genomförande av utstationeringsdirektivet, som antogs den 15 maj.

Det nya direktivet anger hur utstationeringsdirektivet från 1996 ska tillämpas. Trots att syftet är att stärka arbetstagares position är direktivet antaget med stöd av artiklarna om etableringsfriheten och fri rörlighet av tjänster i EUF-fördraget. Det innebär att värnandet av den fria rörligheten är för tjänsteföretag är det överordnade målet med direktivet. Löntagarnas rättigheter är sekundärt.

För att minska risken för att utstationeringsreglerna missbrukas måste världstaten, enligt genomförandedirektivet, kontrollera om en utstationering faktiskt föreligger. Det ska göras genom en helhetsbedömning av alla faktiska omständigheter. Artikel 4 ger exempel på omständigheter som talar för att ett företag väsentligen bedriver verksamhet i en viss medlemsstat och att de arbetstagare som följer med företaget från den staten vanligtvis arbetar där. Om det inte är en utstationering är inte direktivet tillämpligt. Det är inte givet att det i sådana fall blir världstatens arbetsrätt som gäller, det avgörs av reglerna i EU:s lagvalsförordning [Rom I]. I genomförandedirektivets ingress uppmanas medlemsstaterna därför att se till att de har bestämmelser som ger tillräckligt skydd åt arbetstagare som inte är faktiskt utstationerade.

ENLIGT DIREKTIVET SKA MEDLEMSSTATENA utse en eller fler myndigheter som ska vara ansvariga för ett administrativt samarbete över gränserna. De ska svara på begäran om information från myndigheter i andra medlemsstater och genomföra kontroller och inspektioner. Varje medlemsstat måste försäkra sig om att den har all relevant information om tjänsteleverantörer etablerade inom dess territorium för att kunna besvara sådana frågor.

Av kommissionens ursprungliga förslag kunde

man få intrycket att det var den stat där företaget är etablerat som skulle ha huvudansvaret för kontrollen av utstationerade arbetstagares villkor. I det antagna direktivet har detta ändrats. Det är världstaten som ska övervaka att de arbets- och anställningsvillkor som ska tillämpas enligt artikel 3 i utstationeringsdirektivet efterlevs. Därtill har etableringsstaten en kontinuerlig skyldighet att övervaka de utstationerade arbetstagarnas arbetsituation. Sammanfattningsvis är tanken att etableringsstaten och världstaten ska samarbeta nära, men att den senare är ansvarig för den faktiska kontrollen där utstationeringen sker.

DE KONTROLLÅTGÄRDER SOM MEDLEMSSTATENA har använt har prövats av EU-domstolen i en rad fall. I kommissionens ursprungliga förslag fanns en lista med åtgärder som medlemsstaterna skulle få vidta. Listan var inspirerad av EU-domstolens praxis, men innebar en ytterligare begränsning eftersom det enligt förslaget endast var dessa – och inga andra – som skulle vara tillåtna.

Detta blev därför ett av de mest omstridda inslagen i kommissionens förslag, och i det antagna direktivet är åtgärderna på listan enbart exempel. Medlemsstaterna får vidta andra kontrollåtgärder, men endast om de är ”nödvändiga och proportionella”, vilket kommer att avgöras av EU-kommissionen. Världstaten kan också kräva att det utstationerande företaget utser en företrädare genom vilken parterna kan försöka få tjänsteleverantören att inleda kollektiva förhandlingar. Personen måste inte vara på plats under utstationeringen men ska på skälig och motiverad begäran stå till förfogande.

Ett annat mycket omstritt förslag från kommissionen var att det skulle bli obligatoriskt att införa ett solidariskt ansvar för underentreprenörers förpliktelser i byggbranschen. Ansvaret skulle dock vara begränsat till en entreprenörs direkta underentreprenörer, och en entreprenör som vidtagit rimliga kontrollåtgärder skulle gå fri från ansvar.

Bestämmelsen i det antagna direktivet kan beskrivas som både striktare och liberalare. Medlemsstaterna ska, i princip, införa solidariskt ansvar, men har stort utrymme att själva bestämma hur det ska utformas. Det innebär att det är möjligt att helt avstå från regler om solidariskt ansvar och istället införa andra effektiva och proportionella sanktioner mot huvudentreprenören.

Gösta Torstensson

Europafacket fördömer genomförandedirektivet

Resultatet av förhandlingarna mellan EU-parlamentet och ministerrådet om hur utstationeringsdirektivet ska tillämpas/genomföras är en besvikelse. Det anser Europafacket [där LO, TCO och Saco ingår]. Skyddet för de utstationerade arbetarna kommer knappast att förbättras med genomförandedirektivet.

”Medlemsstaternas åtgärder för att motverka att utstationerade arbetare underbetalas och missbrukas ska inte vara underordnat den fria marknaden”, säger Europafackets generalsekretär Bernadette Ségol i ett pressmeddelande.

ENLIGT EUROPAFACKET ÄR DET DIREKTIV SOM parlamentet och ministerrådet nu beslutat inte på något sätt i närheten av att kunna stoppa den pågående sociala dumpningen. Erkännandet att regeringarna måste ta strid mot falskt egenföretagande är visserligen bra, men långt ifrån tillräckligt för att möta vidden av problemet.

Det här är en förlorad möjlighet att säkra skyddet av de utstationerade arbetarna, menar Europafacket vidare. Den enda lösningen är i stället en helrevidering av utstationeringsdirektivet tillsammans med ett socialt protokoll som skyddar grundläggande sociala rättigheter från att underordnas ekonomiska friheter.

”Efter att ha använt miljontals euro för studier, utvärderingar och forskning, oändliga politiska debatter och publikationer visade Europeiska rådet med all tydlighet den 5 mars sin direkta ovilja att lösa problemet med utstationerad arbetskraft, socialt svindleri och social dumping.”

Det säger Europeiska federationen för byggnads- och träarbetare [The European Federation of Building and Woodworkers, EFBWW) i ett uttalande.

”Varje dag utnyttjas gränsöverskridande arbetare i ett modernt slaveri! Arbetarna är anställda med ingen [eller liten] social säkerhet, de har skandalöst låga löner [2 till 3 euro per timma är inga undantagsfall], de arbetar dygnet runt med dålig kompensation, deras löner pressas ned ständigt och jämt [via så kallade böter och bestraffningar], de hyses in i baracker, husvagnar och nedgångna byggnader. Fastän allt detta är välkänt, så vägrar Europeiska rådet att göra något åt saken”, konstaterar EFBWW.

”Rådet har beslutat att medlemsstaterna endast kan påtvinga företagen administrativa krav och kontrollåtgärder, som är ’berättigade och proportionella’. På så sätt kan varje företag i ett medlemsland undvika avrådande kontrollåtgärder från ett annat medlemsland genom att ifrågasätta lagligheten. I tillägg till dessa nationella restriktioner måste alla länder informera och kommunicera kontrollåtgärderna till EU-kommissionen, som följer upp åtgärderna ”minutiöst”. Genom detta bestämmer EU-kommissionen ensidigt vilka kontrollåtgärder som är tillåtna eller inte.

Rådet har föreslagit en så kallad ansvarskedja för huvudentreprenören vid utebliven lön från underentreprenören. Den uppnådda uppgörelsen är ett rent och skärt lurendrejeri. Ansvarigheten är bara tillämpligt till den direkta utförande underentreprenören och kan kringgås genom brevlådeföretag och mellanhänder. Ansvarighetskedjan gäller endast byggnadsindustrin, som om inga bedrägerier förekommer i andra sektorer, som köttindustrin, transport- och cateringsektorerna. Slutligen kan huvudentreprenören fritas från beskyllningar om den har tillämpat ”tillbörlig noggrannhet”, vilket är en subjektiv och godtycklig kontrollåtgärd”, menar EFBWW som uppmanade EU-parlamentet att avvisa överenskommelsen om genomförandedirektivet.

KRAVEN FRÅN EUROPAFACKET, EFBWW OCH vänstersidan i EU-parlament har varit att ”Lavalkvartetten” ska upphävas så att det återigen blir lagligt att kräva kollektivavtal och tillgripa konfliktåtgärder. Men EU-kommissionen har vägrat att ändra utstationeringsdirektivet, utan i stället föreslagit ett direktiv om genomförandet av utstationeringsdirektivet. Om man granskar den process som lett fram till genomförandedirektivsförslaget är det uppenbart att EU-kommissionen i första hand har lyssnat på företagslobbyisterna från BusinessEurope, där Svenskt Näringsliv ingår.

Lars Gellner från Svenskt Näringsliv menar att direktivförslaget saknar juridisk betydelse eftersom det enligt honom inte ändrar utan kodifierar rättsläget efter Lavaldomen. Det som irriterar honom är att EU-kommissionen på detta sätt försöker utvidga EU:s lagstiftningskompetens: ”Vi ska ha klart för oss att EU har egentligen ingen kompetens när det gäller att lagstifta om konfliktregler. Att nu lagstifta andas nästan respektlöshet.”

Gösta Torstensson

Växande protester mot TTIP-avtalet

Ett uttalande från den Nordiska transportarbetar-federationens möte i Malmö varnar för det transatlantiska handelsavtalet TTIP mellan USA och EU. Uttalande säger att "eftersom tullsatserna mellan USA och EU redan är låga, så är dessa inte det huvudsakliga föremålet för TTIP-förhandlingarna. Det huvudsakliga syftet ligger snarare på andra typer av så kallade "handels-hinder", och det är särskilt de stora multi-nationella företagens intressen som bestämmer förutsättningarna i förhandlingarna". I uttalandet sägs det vidare att "centralt bland de så kallade 'handelshindren' hittar vi nationell lagstiftning och regler som har införts för att skydda fackföreningarna och sociala rättigheter, rätten till att teckna och upprätthålla nationella kollektivavtal, konsumenträttigheter, folkhälsa, matsäkerhet, miljön och ett stort antal andra nödvändiga värden i samhället".

NORDISKA TRANSPORTARBETARFEDERATIONEN varnar för att ett TTIP-avtal "kan med andra ord ända i ett allomfattande projekt för avreglering. Rättigheter som fackföreningar och arbetarrörelsen och andra folkrörelser har vunnit efter årtionden av hård kamp kan försvagas eller avskaffas genom bindande avtal mellan EU och USA". Till exempel trycker nu mäktiga ekonomiska intressen på förhandlarna för "harmonisera" standarderna mellan USA och EU. "När vi vet att USA särskilt vad beträffar fackföreningar och sociala rättigheter har ett mycket svagare skydd än vad vi har uppnått i våra länder så det finns det många skäl till att frukta en sådan harmonisering", står det i uttalandet.

När företagsledare möttes i Bryssel till ett europeiskt företagartoppmöte [European Business Summit] i början av juni arresterades upp till 200 personer, bland dem tre belgiska parlamentsledamöter, efter att polisen använt vattenkanoner för att skingra demonstrationen. Företagsmötet samlade inflytelserika politiska ledare inklusive från EU-kommissionen och företagsledare från multinationella företag som McKinsey, L'Oreal, Citigroup och Exxon Mobil. Demonstrationen är en av växande protester mot TTIP i EU-länder och USA. Fackföreningar och grupper från civilsamhället slår sig nu ihop med akademiker och

parlamentariker för att förhindra att företagsvänliga regeringsrepresentanter förhandlar bort vitala sociala och miljö rättigheter.

Det var president Barack Obama som i februari 2013 tillkännagav förhandlingarna om ett TTIP-avtal. Samma år i september hävdade EU-kommissionen att förhandlingarna utgjorde inget hot mot regelverket för hälsa och säkerhet, miljön eller den finansiella säkerheten därför att förhandlingarna kommer att vara transparenta.

DET VAR EN LÖGN FÖR I NOVEMBER 2013 skrev EU:s chefsförhandlare Ignacio García Bercero till att EU-kommissionen kommer att blockera den offentliga tillgången till alla dokument i förhandlingarna och att dessa kommer att vara otillgängliga under de närmaste 30 åren. Handelskommissionären Karol Gucht sade till EU-parlamentet att kommissionen skulle ta sig an TTIP-förhandlingarna med samma mått av hemlighet som vid tidigare handelsförhandlingar och uppmanade parlamentarikerna att stödja "konfidentialiteten" i förhandlingarna.

Det är också USA som styr förhandlingarna. EU-kommissionen har särskilt markerat att de mest betydelsefulla dokumenten i vilka USA-förhandlarna kräver avreglering i EU-länderna skall hemlighållas i största möjliga utsträckning. Kommissionen har även protokollfört att regeringsrepresentanter från medlemsländerna bara skall kunna ta del av dessa dokument i särskilda läsrum, och dokumenten får inte kopieras. Kommissionen har till och med "taggat" TTIP-dokumentet för att kunna spåra läckor. Danska tidningen Notat läckte i november 2013 ett internt kommissionsdokument som uppmanade medlemsstaterna att arbeta tillsammans för att förhindra allmänhetens oro att TTIP "kommer att underminera regleringen och existerande skydd inom områden som folkhälsa, säkerhet och miljön".

Förutom att avreglera viktiga samhällsfunktioner syftar TTIP till att öppna upp för nya marknader och upphandlingar av offentliga tjänster för att gynna de multinationella bolagen. I den diskussion som hittills varit har uppmärksamats att TTIP-avtalet att utländska investerare ska ges rätt att i en ad hoc-domstol kunna stämma regeringar för uteblivna vinster om deras verksamhet drabbas av offentliga beslut.

Det är sagt att förhandlingarna skall vara slutförda i slutet av 2015, och då det är ett inter-

nationellt avtal krävs ett godkännande i EU-parlamentet. Det är nu upp till bevis för de nyvalda EU-parlamentarikerna och de svenska förhandlingarna att kräva alla mörklagda dokument på bordet. LO-, TCO- och SACO-ledningarna ompröva sina inställningar till TTIP-avtalet. Visserligen säger de att de vill inte ha ad hoc-domstolen, men uttrycker i övrigt på oklara grunder att TTIP är bra för ekonomin och jobben utan att ha tillgång till alla mörklagda dokument.

Jan-Erik Gustafsson

Frihandelsavtalet undergräver demokratin

Den 14 juli inleddes sjätte rundan av förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan EU och USA, kallat TTIP. Medborgarna får veta väldigt lite om dessa rådslag. EU-kommissionen trumpetar ut propaganda och glädjekalkyler om avtalets konsekvenser och högern fortsätter att försöka sälja in handelsavtalet som det enda möjliga ”stimuluspaketet”!

Detta är samma borgerlighet som är emot en fungerande aktiv investeringspolitik i Sverige och som tycker vi ska lita på att storföretagen ska fixa miljön, konsument säkerheten, demokratin, och arbetsrätten. Den politiken är inte bara ekonomiskt ineffektiv, utan i längden också farlig.

Förhandlingarna om frihandelsavtalet sker i en liten grupp bakom slutna dörrar, med hemliga dokument. Enligt Corporate Europe Observatory har över hundra möten hållits med industrin och näringslivet medan bara en handfull hållits med fack och konsumentrörelsen. Det visar vem som har mest att säga till om i de här förhandlingarna.

FRIHANDELSAVTALET KOMMER ENLIGT ritningarna få enorma konsekvenser. Det förhandlas inte bara om de redan låga tullnivåerna. Det förhandlas om vår miljö och hälsa, om vår välfärd och arbetsrätt, och inte minst om vår demokrati.

Det lilla vi vet om förhandlingarna kommer från läckta dokument. Den 1 juli avslöjade franska Le Monde ett sådant som visar att EU försöker pressa USA att acceptera det slappare EU-regelverket för bankernas och finanssektorns verksamheter. I både EU och USA hoppas nu bankerna att kommissionen ska lyckas försämma, det redan begränsade, regelverk som växt fram i USA efter finanskraschen 2008.

Den 8 juli publicerade Washington Post ett annat hemligt dokument från den 27 maj. Det visar att kommissionen vill att USA åtar sig en juridiskt bindande klausul om att exportera gas [skiffergas] och råolja till EU. På bekostnad av miljön och klimatet.

Miljö- och konsumentorganisationer uttrycker stor oro för att avtalet hotar EU:s relativt höga standarder för mat och miljö. Det handlar bland annat om USA:s genmodifierade produkter och kött från hormonbehandlade djur. USA har också mycket svaga regler kring kemikalier.

USA är dessutom ett av de få länder som inte ratificerat FN:s arbetsmarknadsorgan ILO:s kärnkonventioner om förenings- och organisationsfrihet och ställningstagande mot tvångsarbete, diskriminering och barnarbete. I förhandlingarna om regler för offentlig upphandling hamnar därmed också arbetsrätten och grundläggande fackliga rättigheter i farozonen.

DET SÅ KALLADE ”INVESTERINGSSKYDDET” fortsätter också vara aktuellt, trots alla protester, bland annat från fackföreningsrörelsen i både USA och EU. Detta investeringsskydd innebär att företag ska kunna stämna stater om nya politiska beslut ändrar lagarna så att vinsterna blir mindre än planerat. En sådan regel skulle ge det amerikanska riskkapitalbolaget KKR, som äger Carema/Vardaga, rätt att stämna en rödgrön regering i Sverige som stoppar vinstjakten i välfärdssektorn.

De EU-byråkrater, men också partier och politiker, som säger nej till öppenhet i förhandlingarna är rädda. Rädda för vad som skulle kunna hända om medborgarna i EU får kunskap om vad som står på spel. Rädda för kraften i den opinion som skulle kunna skapas. Rädda för att medborgarna skulle säga nej till frihandelsavtalet. Precis som man sa nej till ACTA [handelsavtalet om piratkopiering och varumärkesförfälskning].

Vänsterpartiet har varit tydligt från första början: det är helt oacceptabelt att undergräva demokratin. Vi har konsekvent lyft snedridningen i förhandlingarna.

Europas och Sveriges medborgare förtjänar bättre än hemlighetsmakeri, dolda agendor och ett förfalskat ”stimuluspaket”. Bästa möjliga standard, vare sig det gäller miljö, hälsa, arbetsrätt, eller demokrati, borde vara måttstocken för förhandlingarna. Inte ett storföretagens race mot botten.

Malin Björk

Facket tar ställning för allas lika värde

Sverigedemokraterna vilar på nationalistisk grund och sätter olika identiteter och kulturer mot varandra. För oss handlar samhällets konflikt om kampen mellan arbete och kapital.

Därför, och detta vet Paula Bieler [SD] och Mattias Karlsson [SD] egentligen, välkomnar vi alla som fackliga medlemmar, men drar en gräns vid förtroendeuppdrag för sympatisörer till eller aktiva för SD och andra rasistiska partier. Det är inte möjligt att företräda vår rörelse med den ideologiska grund som SD har.

I sin replik till mig i Svenska Dagbladet skriver Bieler och Karlsson att jag kommer med grundlösa anklagelser om att Sverigedemokraterna och deras företrädare inte står upp för allas likaberättigande på arbetsmarknaden medan de i själva verket ”kämpar mot alla former av särbehandling”.

DE NÄMNER INGA PRAKTISKA EXEMPEL PÅ hur de gör detta, men jag har några som nog får anses visa på motsatsen och dessutom visa på att deras företrädare och parti inte är lämpliga att ha fackliga uppdrag.

Då våra fackliga och politiskt aktiva kamrater sköts till döds på Utöya för tre år sedan, gick en av SD:s främsta företrädare ut i sociala medier och deklarerade att ”nästa jävel som ojar sig över hur synd det är om alla snälla muslimer när det ligger blödande norrmän på gatan kommer att avföljas”.

En annan av partiets mest framstående politiker ligger enligt egen uppgift ligger bakom en stor rasistisk hatblogg som hänger ut kvinnor, barn, invandrare, fackligt aktiva, meningsmotståndare och antirasister och sprider allmän rasistisk propaganda.

En SD-företrädare menar att kvinnor hör hemma i vård-, omsorg- eller modebranschen i stället för i bolagsstyrelserna, där de tar platser från kompetenta män. Sverigedemokraterna har företrädare som anser det vara slöseri med samhällets resurser när unga kvinnor anmäler sexuellt ofredande till polisen eftersom ”rättsväsendet, belastat som det är av den galopperande kränkhetsindustrin, hela tiden tvingas syssla med skitsaker”.

Och för bara några dagar sedan gick ytterligare

en av partiets företrädare ut och sade att hen ”VILL diskriminera muslimer”, och att ”ALLA är inte lika mycket värda”.

Då fackliga medlemmar och arbetare motsatte sig politikerbesök under SD:s arbetsplatsturné i våras fick de både mordhot och hot mot sig som en konsekvens av detta. Partitoppen gick då ut och menade på att de borde få sparken för att de inte ville ta emot Sverigedemokraterna på sina arbetsplatser.

VIDARE HAR SVERIGEDEMOKRATERNA RÖSTAT med den borgerliga regeringen nio av tio gånger i riksdagen och därigenom varit med och fört en politik som varit allt annat än lönsam för arbetstagare i Sverige.

Partiet vill luckra upp lagen om anställningskydd långt mer än andra partier och tycker att facken har en särställning de inte borde ha.

Partiet har motionerat i riksdagen om att avskaffa arbetarrörelsens högtidsdag 1 maj som helgdag - för att den ”har en splittrande inverkan på samhället”.

Och för bara ett par år sedan ville SD dessutom ta bort lagen om medbestämmande i arbetslivet – som reglerar bland annat vår rätt att tillhöra fackföreningar.

Och slutligen: i det principprogram som Bieler, Karlsson och Sverigedemokraterna i övrigt delar redogörs det noga för vad som är svenskhet och hur invandrare ska assimilera sig för att passa in. Bland annat anses det i detta viktigt att känna lojalitet för den svenska nationen, leva efter den ”svenska kulturen” och tala flytande svenska, slås det fast.

I HOTELL- OCH RESTAURANGBRANSCHEN TALAR vi alla världens språk, ser ut på alla möjliga sätt, älskar olika kön eller samma kön och delar och lever i alla möjliga olika kulturer. I vår fackförening tar vi ställning för detta och för vårt allas likaberättigande. Det enda som inte passar in i den bilden är Sverigedemokraternas unkna ideologi.

Så till er, Paula Bieler, Mattias Karlsson och resten av ert parti, har jag bara att säga detta: medan ni ställer arbetskamrat mot arbetskamrat ställer vi oss, samlat, mot er splittrande politik och er ideologi och fortsätter kämpa för jämlikhet och för allas lika värde. Det är bara att respektera.

Jenny Bengtsson
ordförande i Hotell- och restaurangfacket
Stockholm Gotland

Baktankar från en EU-rabulist

"ATT STÖDJA OCKUPATION, SOM GENOM EU:s förmånliga frihandelsavtal med Israel, är ett brott mot folk-rätten." Det skriver SSU:arna Gabriel Wikström och Jonas Bergström på Expressens debattsida [18 juli]. "SSU kräver av både Sverige och EU att sanktioner införs mot Israels bosättningar: Import av bosättarprodukter ska förhindras, i offentlig upphandling ska bosättarprodukter förbjudas och privata företag ska avrådas från att investera i bosättningar. Dessutom måste finansiella transaktioner till bosättningar stoppas och alla mellanstatliga avtal och samarbeten med bosättningarna avslutas."

1971 RATIFICERADE SVERIGE FN-KONVENTIONEN om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och artikel 4 utgör en av grunderna till den kritik som FN återkommande riktar mot Sverige [CERD/C/SWE/CO19-21; se FN:s hemsida]. Där går det bland annat att läsa: "Ogiltigförklara och förbjuda organisationer och annan propaganda, som främjar och uppmuntrar till rasdiskriminering, samt förklara deltagande i dylika organisationer eller dylik verksamhet som en brottslig handling, straffbar enligt lag."

OMKRING 15 PROCENT AV LO:S MEDLEMMAR tänker rösta på det rasistiska högerpartiet Sverigedemokraterna om opinionsmätningarna stämmer. Det gör SD till näst största parti bland LO-väljarna. Förklaringarna kan vara många; ökade klyftor, osäkrare arbetsmarknad och ökad löne-konkurrens till följd av medlemskapet i det nyliberala EU.

Eurovänstern förlorar sig i glaspalatsen i Bryssel och lämnar den folkliga vreden åt mörka krafter på hemmaplan.

TROTS EN NEDGÅNG TOPPAR SVERIGE fortfarande EU-ligan när det gäller invändningar mot nya förslag från EU-kommissionen. För 2013 gjorde Sveriges riksdag nio invändningar följt av Österrike och Litauen, båda med sex klagomål. Sammanlagt inkom 88 invändningar från ländernas parlament, en ökning med 25 procent jämfört med året innan, enligt statistik från EU-kommissionen.

Inför varje förslag som kommissionen lägger kan de nationella parlamenten pröva om förslaget bryter mot den så kallade subsidiaritets-principen

eller inte. Om fler än nio parlament dömer ut förslaget tvingas kommissionen att "se över" sitt förslag men kan återkomma med precis samma förslag igen. EU:s subsidiaritetsprincip kan jämföras med den svenska MBL; Brysselbyråkraterna måste tuta innan de kör över de folkvalda nationella parlamenten.

TRE MODERATSTYRDA KOMMUNER HAR bestämt att skol- och handikapptransporter ska köra även under strejk, rapporterar tidningen Transportarbetaren. Vaxholm, Täby och Nacka har i en gemensam persontransportsupphandling beslutat att skolskjuts och resor för funktionshindrade och äldre ska rulla även vid strejk, annars bryter leverantörerna mot avtalet.

"De här kommunerna ska väl vara företagarevänliga, men det här blir inte alls bra, varken för de anställda eller företagen. Det blir stökigt och kan leda till längre och mer besvärliga stridsåtgärder", säger LO-juristen Sofie Rehnström eftersom fackförbunden kan utlysa strejk om ett företag inte har kollektivavtal.

BORGARNAS "VALFRIHET" INOM SKOLA, VÅRD och omsorg är falsk varudeklaration. Frågan är om det är direktörerna eller politikerna, våra valda företrädare, som ska styra välfärden. Marknaden eller politiken? Demokrati eller kapitalism? Det är valfrihet i ordets rätta bemärkelse.

Gösta Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 070-286 08 70. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.